

Fotók: Horizont Média Kft./Kohout Zoltán

Kényszerből előny: új irányt vett a prémium búza termesztése

Az osztrák gazdák is okkal fordultak a minőségi fajták felé: ez a válasz a piaci és időjárási kihívásokra

*A klímaváltozás gyorsuló terméskorlátozó hatásai és a keleti gabonapiaccal folytatott verseny olyan kihívásokat jelentenek, amelyek új irányba terelhetik a hazai búzatermesztést. **Bene Zoltán**, a Karintia Kft. cégvezetője szerint a jövő útja a prémium minőségű búza termesztése, amit nem csupán a piaci igények indokolnak, hanem egyre inkább az időjárás szeszélyei is kikényszerítenek.*

Az ideai aszály egy újabb kivétel? Vagy állandósuló trend?

A szakember rámutat: stratégiai döntés meghozatalakor érdemes egyet hátrálni a napi rutinból, és távolabbról figyelni az összefüggéseket. – *Jelenleg a mezőgazdaságban kétségtelenül az időjárás, amely a termelés számos aspektusát determinálja. Az, hogy a nyár eleje rendre forró és rendkívül száraz, mára nem kivétel, hanem egy rendszeresen visszatérő jelenség. Ez pedig súlyos, akár tartós kor-*

látozásokat jelent a terméspotenciál kiaknázása, továbbá az eltérő érés idejű fajták szempontjából – emlékeztet. Konkrét példaként az országos termésátlagokat említi. A hazai búzatermesztés öt évre vetített átlaga szerény, 5,36 tonna hektáronként. Az idei évi adatok látán, Vas- és Baranya vármegyében, a 7 tonna feletti vármegyei átlagok ismeretében még indokolt lehet a bő termőképességű búzafajták használata, viszont az országos 5,55 tonnás átlag határozottan a prémium fajták létjogosult-

ságát helyezi fókuszba. Bene Zoltán szerint egyre korlátozottabb mértékben tudjuk kihasználni az ország jelentős részén a bő termőképességet ígérő genetikákban rejlő potenciált.

Prémium minőséggel őrizhetjük meg exportpiacainkat

További komoly kihívást jelent a szélsőséges piac. A Karintia Kft. már évtizedek óta a prémium búzákat termesztésének elkötelezett híve. Bene Zoltán

szerint az utóbbi években olyan piaci mozgások indultak el, amelyek várhatóan felgyorsítják az ebbe az irányba való elmozdulást. A háború okozta logisztikai zavarok következtében őrési mennyiségben áramlott be gabona keleti piacokról az Európai Unióba. Ez leginkább alacsony minőségű étkezési, vagy takarmány minőségű gabona volt. Bár a felhalmozódott készletek mostanra jobbra kiürültek, Bene Zoltán úgy látja, hogy a keleti országok, különösen Oroszország, Ukrajna, hosszabb távon is meghatározó szereplői lesznek az uniós gabonapiacnak. Sőt, az ukrán újjáépítés és az ehhez szükséges pénzügyi források előteremtése akár tartós exporttevékenységet eredményezhet majd a jövőben.

Mindez azt jelenti, hogy a keleti irányból érkező, olcsóbban előállítható, tömegtermelésre alapozó gabonakínálat egyre nagyobb nyomást gyakorol az európai és így közvetetten a magyar piacra is – függetlenül attól, hogy az adott árumozgás fizikailag eléri-e hazánkat vagy sem. A Karintia vezetője emlékeztet: hazánk exportorientált

ország, évente a hazai szükséglet kétszeresét állítjuk elő búzából. A belső kereslet – beleértve a takarmányozási, malmi, ipari és vetőmag-célú felhasználást is – lényegesen kevesebb, mint az éves termelés, vagyis az exportpiacok elérése létkérdés a termelők számára. Az egyik legfontosabb célpiac évek óta Olaszország, ahová nemcsak a magyar termelők irányítják árujukat, hanem egyre inkább a keleti országok is.

A megoldás: jó minőség és naprakész piacismeret

Meg kell tudnunk különböztetni magunkat a keletről származó gabonáktól. Ezt pedig a prémium minőséggel fogjuk tudni elérni. Az olasz malomipar ugyanis jelentős mennyiségben vásárolja fel a kiváló reológiai tulajdonságokkal rendelkező, azaz a prémium minőségű búzát. A hazai gazdálkodóknak ezért olyan fajtákat és termesztési stratégiákat érdemes választaniuk, amelyekkel ezen a minőségérzékeny piacon versenyképesek tudnak maradni.

Megváltoztak a körülmények. Soha nem volt még ennyire fontos a pontos terménypiaci mozgások ismerete. A fajtaajánlások és a termesztéstechnológiai tudás mellé felzárkózott a piac egyre pontosabb ismerete. – *Naprakész terménypiaci információk birtokában fogunk tudni felelős döntést hozni. Mi erre is rendkívül nagy hangsúlyt fektetünk, ebben is a termelők segítségére szeretnénk továbbra is lenni.*

Döntő tényező a genetika, a minőség

Bene Zoltán szerint a prémium minőségű búza termesztésében rejlő lehetőségek kihasználása válasz lehet a fent említett kihívásokra. Ehhez azonban világosan meg kell határozni, mit jelent pontosan a „prémium” fogalma. – *Ez elsősorban a genetikán múlik: a prémiumbúza alapfeltétele a magas reológiai paraméterek elérése, melyek genetikailag kódolt tulajdonságok. Tehát már a fajta választásakor eldől, hogy alkalmasak lehetünk-e a prémium minőségű búza termesztésére. A választott fajta tehát genetikailag alkalmas kell, hogy legyen a magas fehérjeteralom mellett a kiváló minőségű fehérje elérésére. Ennek egyik legfontosabb mutatója tehát a reológia, vagyis a fehérje minőségéhez köthető paraméterek, mint például a tézta ellenállása, nyújthatósága. Ezek azok a paraméterek, amelyeket nemcsak az olasz*

MINŐSÉG

AMI ÖSSZEKÖT MINKET

KARINTIA

**PRÉMIUM
BÚZAFAJTÁK**

Szabadi Szabolcs – Szabi a pék

KARINTIA.HU
0694 572 054

és az ausztriai malmok keresnek, de egyre inkább a hazai malomipar is figyelembe vesz – mutat rá.

A koraiság összefüggései

A prémium fajták választása mellett, egy másik egyre lényegesebb jellemzőre érdemes fókuszálni. Ez a koraiság. Bene Zoltán rámutatott, hogy az egyre korábban beköszöntő hóhullámok és aszályos periódusok azoknak a fajtáknak kedveznek, amelyek korai kalász-hányással és érésidővel rendelkeznek. Ez a termésbiztonságot javíthatja, ugyanis nagyobb eséllyel kerülhetjük el a nyár első felében jelentkező szélsőséges időjárást.

Felmerült az is, hogy a tavaszi fagyok, amelyek a klímaváltozás egyik újabb jelenségeként szintén egyre gyakoribbak, befolyásolják-e a korai fajták sikerét. Ezek hatása részben a bokrosodási hajlamon keresztül ellenőrizhető. Az intenzív bokrosodásra képes fajták ugyanis gyorsabban regenerálódnak, jobb állományt képesek kialakítani még kedvezőtlen indulás után is.

Mennyit, hogyan költsünk rá?

A gazdálkodóknak a költséghatékonyaságot is szem előtt kell tartaniuk. Az akár bio körülmények között is helytálló prémium búza fajták sok esetben alacsonyabb növényvédelmi igénnyel bírnak, betegségtűrésük kiemelkedő, így akár kevesebb fungicid beavatkozásra lehet szükség. Ez nemcsak gazdaságosabbá teheti a termesztést, hanem fenntarthatóbbá is. Ugyanez igaz a nitrogénhasznosító képességre is: az új nemesítési irányokban kiemelten fontos szempont, hogy a

fajta minél hatékonyabban használtsa a kijuttatott tápanyagot, minőségi fehérjévé. Bene Zoltán hangsúlyozta: a betakarított termés fehérjemennyisége részben genetikailag meghatározott, de megfelelő tápanyag-utánpótlással jelentősen befolyásolható. Ezért fontos, hogy a gazdák megértsék: az inputanyagokkal való takarékoskodás nem feltétlenül jelent visszalépést, ha az adott fajta jól reagál a mérsékelt N-adagokra is. A reológiai paraméterek azonban más elbírálás alá esnek: ezek alapvetően genetikai úton befolyásolhatók. Ha a kiválasztott fajta nem alkalmas magas reológiai érték elérésére, akkor azt a termesztéstechnológia során már nem tudjuk pótolni.

Aratás után is érdemes odafigyelni!

Az utóbbiból következik egy újabb fontos feltétel: a fajtatiszta tárolás. A prémium fajták által termelt tételek csak akkor jelentenek értéket a malmok számára, azaz akkor értékesíthetők magasabb áron, ha a reológiai tulajdonságokat a tárolás során is meg tudjuk őrizni. Ha különböző reológiai tulajdonságú búzák összekeverednek, az tönkre teheti a prémium minőséget, függetlenül attól, hogy a többi paraméter – például fehérjetartalom, sikértartalom, hektolitersúly, esésszám – akár azonos. Ezért rendkívül fontos az edukáció: a gazdálkodóknak meg kell tanulniuk nemcsak előállítani a prémium minőséget, hanem megfelelően tárolni és értékesíteni is.

Kételkedőknek: Ausztriában évtizedek óta bevált

Ausztria szárazabb, a magyar határral szomszédos keleti, örvidéki térsé-

geiben akár évi 550 mm körüli csapadékkal kénytelenek az ottani gazdálkodók beérni. Mégis, már évtizedekkel ezelőtt a prémium búza termesztésének irányába fordultak. A természeti adottságaik hasonlóak a magyar vidékhez, mégsem a bő termőképességű fajtákat preferálják. Felismerték ugyanis, hogy a piac hosszú távon a minőséget fogja keresni, továbbá a modern prémium genetikákkal mennyiségben is ki tudják aknázni a lehetőségeket. Az osztrák gazdák öt éves búzatermésátlaga hozzávetőlegesen 10%-kal magasabb a hazainál, mégis a prémium minőség mellett tették le a voksot.

Kényszerszertől a tudatos döntésig

– A prémium búza termesztése véleményünk szerint stratégiai kérdés, mégsem fog az egyik évről a másikra tömegesen elterjedni Magyarországon. Lépésről lépésre kell haladnunk. A termelők többsége vélhetően a fent említett okokból fakadólag, kényszerként, esetleg ideiglenes döntésként tekint a prémium irányra. Az edukáció ugyanakkor elengedhetetlen lesz ahhoz, hogy a prémium minőség ne kényszerként, és ne szezonális, pillanatnyi döntés eredményeként, hanem tudatos döntésként, stratégiai célként jelenjen meg a gazdálkodók gyakorlatában. Ezt kell elérniünk ahhoz, hogy az irány tartós maradjon – mondja Bene Zoltán. Meggyőződése szerint ebben a folyamatban komoly szerepet vállal a Karintia Kft., amely nemcsak alkalmas vetőmagot kínál, kutatja a piacot bel- és külföldön, hanem rendszeres tájékoztatást és szakmai segítséget is biztosít az új irányra nyitott partnereinek.

Kohout Zoltán